Bijdragen van oud-leerlingen 50 jaar geleden

1908 - 1978

Het was een halve eeuw geleden aan het Land van de Markt onder leiding van de ouderwetse rector dr. J. Hooykaas een gezellig gymnasium in Arnhem! Maar de ruim honderd gymnasiasten moesten wel weten dat het ernst was met de klassieke opvoeding. Eerder al was Sophocles "Aurigone" in het Grieks opgevoerd; wij beleefden de uitvoering van "Oedipous" onder van Walsum.

Iedereen was lid van de A.G.B. Bij het begin van het schooljaar werden de nieuwelingen binnengepraat op een Propagandaavond. Curatorenkamer of gymnastieklokaal werden - mits onderdanig verzocht - voor kleinere evenementen van de gymnasiastenbond goedgunstig beschikbaar gesteld. Maar drie maal per jaar speelden de hoogtepunten zich af in "Maison de Bruijn" aan de Eusebius buitensingel: Er was een muziekavond, met vaak zeer verdienstelijke prestaties van leerlingen en leerkrachten; dan voor Kerstmis de kleine fuif - een licht cultureel gegarneerde dansavond -; en in de loop van het jaar de grote fuif met het jaarlijks toneelstuk en bal met souper na. Rondom deze jaarlijkse vaste nummers snipperjachten, fietstochten, kersen eten in de Betuwe, ijstochten, Apeldoorn-Dieren; alles onder het wakend oog van de Rector omdat het huiswerk onder al die gezelligheid niet mocht lijden; behalve dan na de grote fuif - trots resultaat van mijn onbeschaamde actievoering ter verkrijging van dit goede recht van brave leerlingen.

Of wij in 1928 een Lustrum hebben gevierd? Nou en Of! Optocht van de A.G.B. achter de Oostfanfare met ons vaandel, het bestuur met linten om, langs de Willemskazerne waar de wacht salueerde, langs het Politiebureau (buurman aan de Beckstraat waar wij onze fietsen stalden en iedereen kenden - heel makkelijk) waar wij toegejuicht werden en toen langs het

Gymnasium waar Rector en leraren ons minzaam groetten. 's Avonds een daverende partij.

Het was toen goed leren in de mooie kleine grote stad. Het was vooral goed en fleurig met elkaar op een lastig gymnasium. Is na 50 jaar alles anders? In wezen niet; het gaat er altijd om wat je er zelf en met elkaar van maakt. En wat is daartoe een betere basis dan een goed Gymnasium?

MR. W.H. FOCKEMA ANDREAE

25 jaar geleden

Via allerlei omwegen heeft jullie brief met het verzoek "om een leuk stukje te schrijven" voor de speciale Lustrum-Iris me eindelijk bereikt. Vanaf het ogenblik dat hij op mijn buro ligt, schieten er telkens brokjes herinnering naar boven. Uit die voorraad zal ik proberen een handje vol te kiezen en op te schrijven.

Een oud fotoalbum helpt me op weg. Het is 1952. Een groepsfoto van een vierde klas onder leiding van de Mop (meneer van Leeuwen, aardrijkskunde en geschiedenis) en juffrouw Vrijdag (Duits) onder de propeller van een K.L.M.-vliegtuig. De gezichten zijn me nog vertrouwd, maar alleen van enkelen weet ik waar ze zijn, wat ze doen. Van Peter van Straaten bijvoorbeeld, die soms als de baas (dr. K. van der Heyde) in een bijstergoed humeur was op 't bord mocht illustreren wat wij van Homerus vertaalden. Dan verschenen er vliegensvlug heldhaftige taferelen in 't krijt, waarvan enkele helden verdacht veel gelijkenis vertoonden met sommige figuren uit het lerarenkorps - Peter voorzag ook de Lustrum-Iris van 1953 van karakteristieke prentjes van een aantal leraren van toen. Vooral Labby (dr. L. Labruyère) met z'n markante neus viel vaak ten prooi aan zijn tekendrift.

Ik zal nooit vergeten hoe Labby, als wij rommelig het scheidundelokaal binnenstommelden, de menigte temde door zijn rechterarm uit te strekken en met bulderende stem "taissez-

vous" door de klas te laten schallen. Dan was het stil, onmeddellijk! Alpha's gaf hij de kans te laten zien dat ze werkelijk hun best hadden gedaan om scheikunde zo niet te begrijpen dan wel te leren door het huiswerk als volgt te overhoren: "Juffrouw, vertelt u eens, wat voor formule staat er op bladzijde 89 bovenaan? "Op een foto staat hij als keeper van het leraren-elftal met een alpinopet op en een lap op zijn knie in een voetbalwedstrijd tegen de leerlingen van de zesde klas. Een traditie die jaarlijks plaatsvond op de herfstwandeling. Worden die eigenlijk nog steeds gehouden, vraag ik mij af?

Er zijn nogal wat foto's van die herfstwandelingen, de enige momenten waarop je leraren "als gewone mensen" op de gevoelige plaat kon vastleggen. Addie Koch, de Lustrumpraises van de A.G.B. in 1953 was daar een meester in: de Mop aan het bokspringen (één van ons zakte onder zijn zwaargewicht in elkaar en kreeg de dag daarna als troost een reepje chocola van hem aan het eind van de les!); Bonger (die met ons de Avonden van van 't Reve las, dat net was verschenen) op sjouw met een doelpaal; Vredenduin in alle standen in beminlijke doch besliste plooi; de baas aan de rekstok met zijn onafscheidelijke pijp. Bij deze wandelingen ging de Mop voorop met wandelstok en hoed, met gouden ketting op zijn buik en knijpbril op zijn neus. Hij had een driftig kuifje dat halverwege zijn kalende hoofd begon en gaf les staande achter een manshoge lessenaar temidden van de landkaarten. Voor geschiedenis moesten we van hem een met witdoorschoten boek aanschaffen, want je moest je aantekeningen direct naast de tekst kunnen plaatsen. Deze boeken werden speciaal door de uitgever voor ons genaaid en gebonden.

Janssen de claviger was een trouwe vriend en bondgenoot in benarde tijden, als je te laat kwam of jezelf op één of andere manier beschadigd had; rustig even in zijn hokje zitten en een pleister opgeplakt of een opbeurend woord meegegeven krijgen.

In die jaren werd ook de G.O.T.A., de Gymnasiale Ontmoeting te Arnhem, voor 't eerst gehouden met tot besluit de gezamelijke boerenkoolmaaltijd, die op een onverwacht moment ontaardde in een slagveld. Opeens was het gebeurd: de tafels op hun kant als dekking, de boerenkool in klodders in servetjes gevouwen vlogen over en weer - in een mum van tijd was de zaal in een glibberige glijbaan veranderd. We werden met z'n allen onmiddellijk op straat gezet en vonden verder alle kroegen

voor ons gesloten. De volgende dag moesten we bij de baas op 't matje komen en onze excuses gaan aanbieden aan de hoofdcommissaris van politie. Ergens in een vergeelde Iris zal het hele relaas nog wel te vinden zijn. Daarna ging de G.O.T.A. van stad tot stad: Haarlem, Groningen enz.

Onder de bevlogen leiding van juffrouw Ypes werd veel en goed toneelgespeeld. Wie zal ooit haar rode spitse gezicht met lippen van 't krijt en haar schommelende gang aangezet door een zwaaiende aktentas vergeten? Zij inspireerde Salco Tromp Meester tot zijn duivelse weergave van Moenen metter eender oghe en Röhrman tot zijn joviale rondborstige Spaanse Brabander enkele jaren voor hij zichzelf en ons allemaal overviel met zijn vroege dood. Ook het Lustrumstuk Elektra, waarvoor Frits Kox de muziek componeerde, kwam tot leven onder haar regie. Er werd geoefend in de leraarskamer, waar je anders nooit mocht komen. Daar zat ze dan wijdbeens achter de lange tafel, overzag het strijdtoneel en de speler haar.

Voor het Lustrum in 1953 hadden we onder leiding van een Velpse kunstenaar poppenkastpoppen gemaakt van een aantal prominenten uit 't lerarenkorps, waarmee wijzelf nu eens een spel konden spelen. En, net zoals jullie nu, heb ik me toen het hoofd gebroken over de samenwerking van een leuke Lustrum-Iris. We hadden een enthousiaste redactie, schreven en tekenden zelf wel graag, maar hadden moeite om kopie van anderen los te krijgen; iets wat jullie waarschijnlijk wel vertrouwd in de oren zal klinken. Of heb ik het mis, dan is het zoveel te beter!

Nu ikzelf conrectrix ben van een grote scholengemeenschap en dagelijks ervaar hoeveel er veranderd is in het onderwijs van de laatste twintig jaar, denk ik met des te meer plezier terug aan "die kleine school", waarin iedereen elkaar nog kende (ondanks ook alle bezwaren daarvan!) en dan heb ik maar één wens voor de toekomst:

Vivat, crescat, floreat, cara nostra S.G.A.!

Een hartelijke groet van
CLIAN VISSER 'T HOOFT

De leraren als poppen

15 jaar geleden

1908 - 1978

Het is een raar gevoel, de pen op het papier te zetten in totale onwetendheid voor wie ik schrijf. Ik weet niet eens wat hier straks, als ik klaar ben, zal blijken te staan.
Als ik klaar ben? Mijn hemel! Wie zal me zeggen of ik klaar ben? Ik vermoed dat ik op een bepaald moment zal besluiten dat er genoeg woorden staan. De gedachten echter? Die woelen eindeloos en ordeloos op.

U bent zelf praeses geweest van de jarige A.G.B. in 1962, lees ik hier. Hoe werd er in dat jaar Lustrum gevierd (Het 11e) wat organiseerde de A.G.B. in die tijd? Was iedereen daar enthousiast over? Hoe was het dagelijks leven? Gebeurden er schokkende dingen?

De eerste gedachte die bij me opkomt is inderdaad schokkend; ik weet het niet. Ik lees de oude Irissen door. Ja, er gebeurden schokkende dingen. Er is een artikel dat aandacht vraagt voor Tibaanse vluchtelingen. (november 1960) Ik heb het gevoel dat ik het voor het eerst lees. Er is een artikel dat oproept tot steun aan de Anti-Apartheidsbeweging, over toestanden in Zuid-Afrika. (mei 1961) Ik wist niet dat daar toen al wat aan gedaan werd. Wat heb ik eigenlijk gedáán op het gymnasium?

Ik viel op. Ik startte een klassekrant in de tweede, die het twee jaar volhield en advertenties roofde van de Iris Tacheia, wist ik veel? Ik was de beste van de klas, ombeurten met een meisje. Maar eigenlijk was ik verliefd op haar. Wanneer ben ik begonnen, mijn gevoelens om te zetten in prestaties? Hierzo: (Iris Tacheia november 1960) tweede prijs improvisaties Frits Brants over het Deltaplan. Deltaplan???

Ja, ik viel op, en ik viel omhoog. Klassevertegenwoordiger. Redactielid van de Iris. Hoofdredacteur. Praeses van de A.G.B. Daar stond ik dan, vrijdag 22 maart 1963 des namiddags te 14.00 uur uit het raam van juffrouw Baarslag het Lustrum te openen met een weigerend klapperpistooltje. En maandag 25 maart 1963

des avonds te 20.00 uur voor het doek van de Stadsschouwburg, met het klamme zweet in handen alle genodigden op volgorde welkom te heten voor de slotvoorstelling.

Het hele Lustrum is bij mijn weten georganiseerd door Ard van Oosten Slingeland met zijn Lustrumcommissie en Joep Perk met zijn instuifcommissie. Het was een Lustrum dat van de reünisten een dankwoord in de Iris kreeg. Ze hebben het dus uitstekend gedaan. Zij wisten van aanpakken. En ik wist van lullen.

Waarom schrijf ik over mijzelf? Ik zou best wat kunnen vertellen over veranderingen. Ik sta zelf voor de klas. In spijkerbroek. Stel je voor. Ik heb nog strafwerk gehad omdat ik op een ochtend, aan het begin van een lentewandeling zo opgetogen was dat ik een langswandelende leraar " hello sir " toeriep. Let wel: strafwerk dat in de stromende regen diende te worden thuisbezorgd vanaf Alteveer tot in Arnhem-Zuid.
En toch schreef een leraar in de Lustrum-Iris anno 1963: "Vroeger was de afstand leraar-leerling veel groter dan nu. Leraren zijn menselijk te benaderen en zij worden ook benaderd. De vraag is alleen maar, hóe ver leerlingen in de vrijheid die ze zich aanmeten, mogen gaan."

Dat soort veranderingen schrijden voort. En zij schrijden weer terug. Zij schrijden eigenlijk heen en weer.
Maar belangrijker vind ik het soort veranderingen dat ik mijzelf bespeur. Ik heb een stapel Irissen van een decimeter hoog, en ik tref er veel meer dan een paar artikelen in aan van kinderen die verder waren dan ik nu ben.

Maar ik tref er ook in aan iemand die bezwaar maakt tegen de ongemotiveerde afwijzingen van zin aanmelding als lid van het discussiegezelschap Polyhymnia, en die als antwoord krijgt: "Dat schiften noodzakelijk was, begrijpt een kind; u misschien ook wel!" (en nog twee bladzijden soortgelijke succesnummers) En iemand die op sympathieke wijze een aantal intelligente tegenwerpingen maakt op een eerder verschenen stuk, (ondertekend met "Een derdeklasser - hopelijk weldra vierdeklasser") en die een antwoord krijgt dat begint met: "Naar ik hoop is u inderdaad op het ogenblik vierdeklasser en schrijft u "schrijver" niet meer met een f."Kinderen van vijftien tegen elkaar op die toon, dat doet mij het bloed stollen, - en dat laatste citaat is van mij!

Non scolae sed vitae discimus. De heer Schuringa deed

ons vanaf de eerste klas een schriftje aanleggen met Proverbia Latina et Graeca omdat hij de overtuiging was toegedaan dat iets van die omvang het enige was dat van een klassieke opleiding zou blijven hangen, en dat iets van die omvang het beste met de spreekwoorden kon worden gevuld. Een man met levenswijsheid!

Hij had gedeeltelijk gelijk, spreekwoorden zijn levenswijsheden. Maar iedereen kan schitteren met spreekwoorden, terwijl je met levenswijsheid niet schitteren kunt, alleen maar goed zijn.

Wat ik hoop dat veranderd is, is het gymnasiale tijdverdrijf anno 1962 om elkaar af te troeven met spitsvondigheden. Ik hoop dat dat veranderd is in een gemoedelijk en serieuze aandacht voor elkaar. Maar ik weet het niet zeker.

Ik wens jullie allemaal een verdomd intens Lustrumfeest.

FRITS BRANTS